

نشیع در مسکن ناربخ

دکتر سید حسین محمد جعفری
ترجمه دکتر سید محمد تقی آیت اللهی



چاپ ششم تا بیست و یکم: ۳۱۱۵۰ نسخه

سر شناسه: جعفری، حسین محمد، ۱۹۳۸-م. Jafari, Husain Muhammad
عنوان و نام پدیدآور: تشیع در مسیر تاریخ: تحلیل و بررسی علل پیدایش تشیع و مسیر تکوینی آن در اسلام / تألیف
محمد حسین جعفری؛ ترجمه سید محمد تقی آیت‌اللهی.
وضعیت ویراست: [ویراست ۲].

مشخصات نشر: تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۳۹۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۳۰-۹۷۲-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: The origins and early development of Shi'a Islam, ۲۰۰۰.

یادداشت: چاپ نوزدهم.

عنوان دیگر: تحلیل و بررسی علل پیدایش تشیع و مسیر تکوینی آن در اسلام.

موضوع: شیعه -- تاریخ

موضوع: Shi'a -- History

شناسه افزوده: آیت‌اللهی، سید محمد تقی، مترجم.

شناسه افزوده: دفتر نشر فرهنگ اسلامی

شناسه افزوده: Islamic Culture Broadcasting Institute

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۵۷۵ ج/ BP۲۳۹

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۵۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۹۰۳۶۴

www.ketab.ir
تشیع در مسیر تاریخ
(ویراست جدید)

تألیف: دکتر سید حسین محمد جعفری

ترجمه: دکتر سید محمد تقی آیت‌اللهی

چاپ بیست و دوم: ۱۴۰۳

این کتاب در ۲۰۰ نسخه در چاپ هوران، لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۳۰-۹۷۲-۴

دفتر مرکزی: ضلع جنوبی خیابان کریم خان، بین خیابان ایرانشهر و ماهشهر، ساختمان زیتون، پلاک ۱۴۶

تلفن: ۸۸۴۹۰۱۵۴ - ۸۸۴۹۰۴۹۸ - ۸۸۴۹۰۳۹۳۹ کد پستی:

نشانی الکترونیک: www.daftarnashr.org • پست الکترونیک: print@daftarnashr.org

مدیریت پخش و توزیع: خیابان وحدت اسلامی، بعد از بیمارستان رازی، کوچه خندان،

نیش کوچه رضایی، پلاک ۶۶ - تلفن: ۳۳۱۱۲۱۰۰ - ۵۵۹۸۲۳۵۳

فروشگاه‌ها و مراکز پخش:

فروشگاه کتاب زیتون: ضلع جنوبی خیابان کریم خان، بین خیابان ایرانشهر و ماهشهر، پلاک ۱۴۴ - تلفن: ۹۱۰۷۰۸۸۷

فروشگاه مشهد: تلفن: ۲ - ۳۲۲۱۴۸۳۱ - ۵۱

خواهشمند است نظرات خود را درباره این کتاب با ذکر نام آن به شماره ۰۹۱۰۹۱۲۱۷۳۲ پیامک کنید.

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۹	نظر مؤلف کتاب درباره ترجمه کتاب تشیع در مسیر تاریخ
۱۱	درباره نویسنده کتاب
۱۳	علائم اختصاری
۱۵	سخن مترجم
۱۷	پیشگفتار
۱۹	۱. مفاهیم اساسی
۴۵	۲. سقیفه: آغاز دسیسه ها
۸۱	۳. امام علی علیه السلام و شیخین
۱۰۵	۴. نوشکوفایی نهضت تشیع
۱۲۷	۵. کوفه: پایگاه فعالیت شیعیان
۱۵۹	۶. صلح امام حسن علیه السلام
۲۰۹	۷. شهادت امام حسین علیه السلام
۲۶۳	۸. بازتاب واقعه کربلا
۲۷۷	۹. تلاش در راه حقانیت
۳۰۳	۱۰. امام جعفر صادق علیه السلام
۳۳۵	۱۱. آیین امامت
۳۶۵	کتابنامه
۳۷۹	فهرست اعلام

پیشگفتار

ظهور و تکوین دین اسلام موضوع بررسی‌ها و مطالعات متعدد تخصصی و عمومی بوده است، ولی مسئله عمده این است که علل و موجبات پیدایش تشیع و رشد و تکوین اولیه آن به هیچ روی مورد بررسی و توجه کافی قرار نگرفته است. تاکنون، بررسی این موضوع تا حد زیادی از طریق آثار ملل و نحل (نظیر بغدادی، ابن خلدون، و شهرستانی) صورت گرفته است و تصویری که آنان از تشیع نقش کرده‌اند این است که این مذهب آیینی رافضی، ارتدادی، و الحادی است که بر مبنای ملاحظات سیاسی و اقتصادی به وجود آمده است. در واقع، ارزش آثار ملل و نحل برای درک مسائلی است که با آن درگیر هستیم؛ ولی با در نظر گرفتن وابستگی شدید این آثار به فرقه‌ای خاص و نیز خصومتی که به فرقه مخالف داشته‌اند، چنین نتیجه‌گیری‌هایی کاملاً طبیعی است.

در عین حال، می‌توان اساس نیرومندتر، معتبرتر، و موثق‌تری را برای پژوهش و تحقیق در این زمینه در متون تاریخی یافت. بسیاری از این متون اسناد معاصر و قطعات قدیمی و اخبار موثق‌تری را ثبت کرده‌اند، ولی دانشمندان و محققان در مطالعات خود درباره تشیع به ندرت به آثار واقعی و حقایق عینی و تاریخی توجه کرده‌اند. البته، سال‌های متمادی، این متون به صورت دست‌نویس‌های قدیمی که در مجموعه‌هایی در عالم منتشر شده بودند در دسترس قرار داشتند و تنها پس از بررسی و مطالعه کامل یک اثر امکان دارد که عبارت مورد نظر خود را یافت؛ با وجود این، اکنون توجه به تتبع و تحقیق علمی در دنیای اسلام از شرق تا غرب به ثمر رسیده است و هر پژوهشگر مآخذ قدیمی و اصیل تاریخی را با چاپ‌های تصحیح شده انتقادی به همراه مراجع کمکی ارزشمند فراوان در دسترس دارد.

با عنایت به مدارک موجود، می‌توان بار دیگر به ارزش‌یابی انتقادی علل و موجبات پیدایش تشیع و سیر تکوین و توسعه آن در اسلام مبادرت کرد؛ از این رو، در صفحات آینده کوشش می‌شود تا عقاید، گرایش‌ها، و روندهای نخستین که منش و ویژگی متمایزی به تشیع در اسلام داد پیگیری و بازسازی شود. چون این عوامل همگی حول مسئله رهبری دینی متمرکز می‌شود، بحث ما تا حد زیادی بر پاسخ این مسئله از دیدگاه تشیع دور می‌زند و ریشه‌های آن را در میان مسلمانان نخستین تا زمان امامت امام جعفر صادق علیه السلام بررسی می‌کنیم. در این زمان، تمام عناصر اساسی تشیع ظاهر و به صورت یک نظام همبسته متشکل می‌شود که محتوای آن آیین و احکام (اصول و فروع) مذهب تشیع اثنی‌عشری را مشخص می‌سازد. در این اثر، هدف آن بود که سیر تکوین آرمان اسلامی (دیدگاه خاص رهبری دینی که نخستین بار پس از رحلت پیامبر پدیدار شد) را بر اساس شواهد و مآخذ تاریخی بازسازی کرده و ارائه دهیم. در این معنای این مطلب با فصل هشتم که نهضت توابون مورد بررسی قرار می‌گیرد کامل می‌شود. فصل نهم به مسئله داخلی شیعیان و انشعابات آنان اختصاص یافته است و در اینجا مآخذ تاریخی قطعی خوانند چندان مفید باشند. دیگر بار، در فصل دهم، می‌توان توجه خود را به بنیاد تاریخی خالصی برگزید که زمینه را برای امامت جعفر صادق علیه السلام مهیا کرد. فصل آخر در حقیقت اوج مدار اصلی و مرحله اساسی این اثر را نشان نمی‌دهد، بلکه خواننده را برای ارزش‌یابی مرحله تکوین یافته و پیشرفته مفهوم رهبری دینی که از مبادی بنیادین ظاهر شد آماده می‌سازد.

سید حسین محمد جعفری

دانشگاه بیروت، ۲۷ آگوست ۱۹۷۶